

استانبول شهری میان دو قاره، شهری میان دو دریا

گزارش و عکس: رضا وثوقی

میدان تکسیم از ضلع شمالی

معماری روم شرقی در چایخانه‌های استانبول دیده می‌شود بازار قدیمی استانبول یا فرم معماری خاص خود نگاه این مدعا است. در این بازار از طلای ترک، جواهرات ایتالیایی تا دوبات و پیرایشکی را می‌توانید ببینید

در مغرب‌زمین، دو شهر شرقی را به خوبی می‌شناسند: بغداد و استانبول؛ زیرا که هر دو شهر سرمنشأ رخدادها و اتفاقات و قصه‌های بی‌شماری بوده‌اند. خلیفه‌ها در بغداد و سلطان‌ها در استانبول آن قدر در شب‌های مهتابی عاشق‌پیشه و لطیف‌الطبع و در ظهرهای آفتابی، خودکامه و جلاد بودند که سال‌ها بشر می‌تواند از این دوگانگی، قصه‌های ترش و شیرین و دیو و پری روایت کند. چند ماه قبل، وزارت توریسم ترکیه فرصتی را فراهم آورد تا در جمع گروهی خبرنگاران مهمان استانبول باشیم و آن چه مطالعه می‌کنید در کنار معرفی شهر استانبول، گزارش این سفر به استانبول و گزارش اختصاصی از برنامه ۲۰۱۰ پایتخت فرهنگی اروپاست.

استانبول، یک شهر زنده

مثل تهران خودمان، همه در استانبول در حرکت هستند. شهری پر از جنب‌وجوش که فقط ماهی‌گیران "تنگه بسفر" را می‌توانید ساکن ببابید. موج روان خودروها در شهر و ترافیک سنگین عصر در استانبول آن هم با بنزین لیتری ۲۴۰۰ تومان (یک پاک بنزین، ۱۴۴ هزار تومان = دستمزد ۶ روز یک کارگر نیمه ماهر در استانبول) واقعاً یکی از اتفاقات باورنکردنی این شهر است.

استانبول، شهری بزرگ - تاریخچه استانبول

استانبول، شهری است که نیمی از آن در قاره آسیا و نیمه دیگر آن در قاره اروپا قرار دارد. این شهر محل اتصال دو قاره است. در قلب این شهر، تنگه بسفر قرار گرفته که محل تلاقی آب‌های دریای سیاه، دریای مرمره و خلیج شاخ طلایی است.

در دوران امپراطوری رومیان، بیزانس‌ها و عثمانی‌ها، استانبول، همواره پایتخت گذشته ترکیه محسوب می‌شده و این شهر همواره به گذشته تاریخی غنی و درخشان خود افتخار می‌کند. در عین حال، استانبول با توجه به رشد فزاینده‌ای که از نظر توسعه شهری دارد، آینده‌ای روشن را در پیش رو دارد.

وجود موزه‌ها، کلیساها، کاخ‌ها، مساجد باشکوه، بازارها و نیز طبیعت زیبای این شهر همواره باعث شگفتی گردشگران می‌شود. باید گفت تعداد این آثار فراوان بوده و در عین حال بسیار زیبا هستند.

اگر در ناحیه غربی تنگه بسفر به زیبایی غروب آفتاب و رنگ قرمز آن نگاه کنید، دلیل این که چرا ساکنان این منطقه، قرن‌ها پیش این سرزمین را برای زندگی خویش انتخاب کرده‌اند، خواهید فهمید. در یک چنین لحظه‌ای از غروب آفتاب، در خواهید یافت که چرا این شهر به‌عنوان یکی از درخشان‌ترین شهرهای دنیا مطرح است.

تراموای نوستالژیک

میدان مرکزی شهر استانبول میدان "تکسیم" است که در وسط آن مجسمه آتاتورک و تعدادی از افراد که به‌صورت سمبولیک، روند فرم در ترکیه را تداعی می‌کنند در زیر یک طاق قرار گرفته. از این میدان یک خیابان سنگفرش‌شده به نام "استقلال" که نامش معرف اتفاقاتی است که در آن افتاده منشعب می‌شود و تنها وسیله نقلیه آن یک تراموای نوستالژیک است که به‌صورت نمادین در این خیابان رفت‌وآمد می‌کند. این خیابان که یک مرکز فرهنگی و مرکز خرید نیز به‌شمار می‌آید، یکی از شلوغ‌ترین خیابان‌هایی است که تاکنون دیده‌ام. در هر لحظه هزاران نفر در این خیابان تردد دارند و البته مرکز اعتراضات مردم در قالب تظاهرات‌ها نیز هست و به همین دلیل، همیشه

حمل‌ونقل قدیم و جدید/ قطار شهری که عین یک اتوبوس، ولی نه به ظرافت آن در خیابان‌های شهید تردد می‌کند و تراموای نوستالژیک که فقط در خیابان استقلال حرکت می‌کند و گهگاهی هم چند جوان قاچاقی سوار آن می‌شوند

.....
میدان مرکزی شهر استانبول میدان
"تکسیم" است که در وسط آن
.....
مجسمه آتاتورک و تعدادی از افراد
.....
که به‌صورت سمبولیک، روند فرم
.....
در ترکیه را تداعی می‌کنند در زیر
.....
یک طاق قرار گرفته. از این میدان
.....
یک خیابان سنگفرش‌شده به نام
.....
"استقلال" قرار دارد که یک تراموای
.....
نوستالژیک به‌صورت نمادین در این
.....
خیابان رفت‌وآمد می‌کند
.....

پل سلطان محمد فاتح، پلی معلق با پایه‌های بزرگ و کابل‌های نگهدارنده عظیم و تفاوت بزرگ آن با خواهر آمریکائی‌اش این است که در دو سمت آن، دو تابلوی خاص و منحصر به فرد به چشم می‌خورد: "به آسیا خوش آمدید- به اروپا خوش آمدید"

شب‌های زیبای استانبول را در کنارهای سفر ببینید. شب‌های رویایی که تداعی کننده خاطرات این شهر است

پروژه نگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

در ابتدای خیابان، پلیس‌ها قدم می‌زنند. در ابتدای خیابان استقلال، رستوران‌هایی با غذاهای خوشمزه ترکی را می‌توانید امتحان کنید. غذاهای ترکی اغلب بر پایه کباب هستند. دوتر کباب و اسکندر کباب از معروف ترین آن‌ها هستند که دومی را از دست ندهید. غذاهای مدرن مثل مرغ KFC و همبرگر نیز در همین خیابان و میدان تکسیم پیدا می‌شود ولی بی‌سلیقه‌گی می‌خواهد که استانبول برویم و غذاهای محلی ترکیه را که اغلب خوشمزه و با ذائقه ما هماهنگ است امتحان نکنیم چراکه ترکیه در صنعت توریسم خود بر روی غذایش سرمایه‌گذاری و تبلیغ زیادی می‌کند. در فرعی‌های میدان تکسیم می‌توانید فروشگاه‌های پوشاک و لوازم ارزان‌تر، رستوران‌های کوچک و ارزان، کافی‌نت با ساعتی یک لیر (۷۰۰ تومان) و کلی مغازه جورواجور را پیدا کنید. به برکت هتل جیلان اینترکنتیننتال، (محل اقامت ما) که نزدیک میدان تکسیم بود، این میدان را بهتر از جاهای دیگر استانبول یاد گرفتیم.

در میدان تکسیم، ابتدای خیابان استقلال، یک آب‌انبار قدیمی وجود دارد که خط قدیمی ترکیه (که مانند خط نستعلیق فارسی است) را در آن جا می‌توانید در قالب یک شعر در مورد این آب‌انبار متروک ببینید. خط قدیمی ترکیه را که بعد از فرم کمال آتاتورک به لاتین تغییر شکل داد، می‌توان در قبرستان قدیمی در پشت بازار نیز دید که بر روی ستون‌های روی مزارها حک شده. یادم آمد زمانی یکی از مقامات ترکیه در معرفی اشعار مولانا به همسر یکی از مقامات آمریکائی گفته بود اشعار مولانا به زبانی نوشته شده که زمانی در ترکیه رایج بود ولی اکنون دیگر منقرض شده!!

تنگه بسفر

از پنجره اتاق من در طبقه دهم، پلی به چشم می‌خورد که بیشتر یادآور سانفرانسیسکو در آمریکا بود تا استانبول. پل سلطان محمد فاتح، پلی معلق با پایه‌های بزرگ و

کابل‌های نگهدارنده عظیم و تفاوت بزرگ آن با خواهر آمریکائی‌اش این بود که در دو سمت آن، دو تابلوی خاص و منحصر به فرد به چشم می‌خورد: "به آسیا خوش آمدید- به اروپا خوش آمدید". این پل که روی تنگه بسفر ساخته شده، دو قاره آسیا و اروپا را به هم مرتبط می‌کند و حدفاصل بخش اروپائی و آسیائی استانبول و به عبارتی، ترکیه است.

تنگه بسفر تقاطع دو قاره و دو دریاست؛ قاره آسیا و اروپا و همچنین دریای مرمره و دریای سیاه. بسفر تنگه‌ای با آبی زلال و تردد بی‌وقفه انواع کشتی‌های تفریحی و تجاری است. یکی از برنامه‌های جالب، بازدید گروهی با کشتی بر روی تنگه بسفر بود که روی کشتی هم هنرمندانی خطاط و نقاش به هنرنمایی همزمان مشغول بودند. در حرکت با کشتی بر روی بسفر می‌توانید کاخ‌های عثمانی، مساجد دوره شکوه استانبول و قلعه و دیوار حصار شهر استانبول را ببینید. عروس‌های دریایی و ماهی‌ها که به طمع گرفتن غذا به سطح آب می‌آیند نیز دیدنی هستند. شب‌های بسفر با نور چراغ‌های ساختمان‌های کنار آب، تالو نور قایق‌ها و پل بزرگ آن بسیار دیدنی و رؤیائی است. بسفر گذرگاهی آبی است که در طلوع، غروب، روز و شب بسیار دیدنی و زیباست. بسفر نقطه‌ای است میان دو قاره و دو دریا.

هزینه گردش با کشتی در این منطقه، علی‌رغم زمان شش‌ساعته آن بسیار مقرون به صرفه است. در صورت تمایل به استفاده از قایق‌های اختصاصی جهت گردش، در اطراف منطقه خلیج اژانس‌های مخصوصی وجود دارد که با مراجعه به آن‌ها می‌توان به سیاحت پرداخت. در این اژانس‌ها، تورهای نیم‌روزه شبانه یا روزانه دایر است. در حین گذر از تنگه با کشتی، منظره زیبای کاخ دلما از ساحل کاملاً مشخص است و کمی آن‌طرف‌تر عمارات پادشاهی بیلدیز نیز بر کیفیت این مناظر افزوده است.

استانبول، شهر مساجد بزرگ

کریچه‌های استانبول با گالیه‌های خیابانی، صدای‌های نوری پیاده‌رو یا قهوه‌ترکه، قللن و بازی تخته‌ای این صحنه‌ای است که همه نسل‌ها در استانبول آن را دیده و خواهد دید

تزیینات شبانه استانبول

نگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
تال جامع علوم انسانی

ایاصوفیه مسجدی بسیار عظیم

که هوش از سر ما ایرانی‌ها که به

دیدن مساجد بزرگ و زیبا عادت

داریم، هم می‌ریاید

موزه، مسجد یا کلیسا، فرقی نمی‌کند با هر لقبی که آن را بنامیم، ایاصوفیا عظیم‌تر از چیزی است که تصور می‌کردم. کلیسائی تغییر کاربری داده شده به مسجدی بسیار عظیم که هوش از سر ما ایرانی‌ها که به دیدن مساجد بزرگ و زیبا عادت داریم، هم می‌ریاید. بی‌اغراق می‌گویم، بسیاری از مکان‌ها که برای همراهان غربی ما حیرت‌آور بود برای ما که از ایران، مهد معماری اسلامی می‌رفتیم، خیلی اعجاب‌انگیز نبود. ولی ایاصوفیا واقعاً همه را مهیوت خود می‌کند. شبستانی بزرگ با گنبدی که سر بر آسمان می‌ساید و در هشت گوشه آن، نام الله و پیامبر اعظم، حضرت محمد(ص) و چهار خلیفه ابوبکر، عمر، عثمان و حضرت علی(ع) و نهایتاً امام حسن(ع) و امام حسین(ع) برالواح دایره‌ای شکل بسیار بزرگی به‌چشم می‌خورد. تور لیدر ما توضیح داد: « با توجه به اینکه سلاطین عثمانی اهل تسنن بودند ولی، برای امام حسن (ع) و امام حسین (ع) احترام خاصی قائل بودند و برای همین، نام این دو بزرگوار را نیز بر تارک این مسجد بزرگ اسلام قرار داده‌اند.» در بالای محراب نیز نقاشی حضرت مریم(ع) که عیسی‌مسیح(ع) را در آغوش دارد، نقش بسته است. این نقش به‌همراه سایر نقوش مسیحی در مسجد ایاصوفیا نشانگر این است که قبل از مسجد شدن ایاصوفیا، کلیسائی جامع و بزرگ و مورد احترام بوده و پس از فتح استانبول، توسط سلاطین عثمانی تبدیل به مسجد شده است. البته این نقوش در هنگام تبدیل این بنا به مسجد، توسط سلاطین عثمانی با گچ پوشیده شده بود که اکنون با زدودن گچ از روی آن نمایان می‌شود.

این مسجد دارای ۲ طبقه است که در طبقه دوم نیز کاشی‌کاری‌هایی در نهایت ظرافت و زیبایی به‌چشم می‌خورد و اغلب مربوط به زندگی حضرت مسیح است. ایاصوفیا در کنار دو همتای خود، یعنی کلیسای سانتاماریا دلفیوره رم و گنبد سلطانیه زنجان، سه بنای بلند کره زمین در اعصار دور بوده‌اند.

دومین مسجد بزرگ استانبول، مسجد سلطان احمد است. این مسجد دقیقاً درمقابل ایاصوفیا و برای نمایش قدرت حکومت اسلامی در دوره عثمانی به‌عنوان یک مسجد بزرگ اسلامی ساخته شد. این مسجد نیز در نوع و مقیاس، مسجدی بسیار بزرگ و عظیم است که ستون‌های بزرگ و کاشی‌کاری‌های زیبایی دارد. در این مسجد، دیگرکاشی‌کاری، تصویرسازی نیست و نگاره‌ها تزئینی است. ورود به مسجد مفروش، با کفش ممنوع است و در زمان توقف، شما می‌توانید عظمت این مسجد با آن چهل چراغ عظیم را دیده و یا با دوربین به تصویر بکشید. در این مسجد دو تابلوی نوشته به‌چشم می‌خورد که بر روی یکی از آن‌ها نوشته شده: "الکاسب، حبیب الله" و دیگری

تلفیقی زیبا از نمادهای دو دین الهی / مسجد ایاصوفیه

نمایی بیرونی مسجد سلطان احمد

مسجد ای صوفیه

رامسا و محافظ داخل مسجد در مقابل کاری که کمک از زیر گچ بیرون آمده

نه نقاشی نیست واقعا در کره زمین چنین بنایی وجود دارد و دیدن آن را به شما پیشنهاد می‌کنم / مسجد سلطان احمد

با توجه به اینکه سلاطین عثمانی اهل تسنن بودند ولی، برای امام حسن (ع) و امام حسین (ع) احترام خاصی قائل بودند و برای همین، نام این دو بزرگوار را نیز بر تارک این مسجد بزرگ اسلام قرار داده‌اند

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات رتال جامع علوم انسانی

"یا حضرت بلال حبشی". توضیح راجع به این مسجد را در شماره ۲۷ ایران می‌توانید مطالعه فرمائید. مسجد باشکوه سلیمانیه نیز به‌همراه گنبد و چهار مناره بلند و باریکش در قسمت غربی خلیج استانبول قرار گرفته و یکی از زیباترین مساجد این شهر محسوب می‌شود. بنای این مسجد از نظر محل قرارگیری که در بالاترین نقطه یک تپه است، بسیار مناسب بوده و به‌علاوه، چهار مناره موجود در این مسجد که در چهار طرف آن قرار گرفته، در نگاه اول، کاملاً جلب توجه می‌کند. از مساجد دیگر استانبول هم می‌توان به مسجد رستم‌پاشا اشاره کرد که در سال ۱۵۶۱ میلادی، به‌دستور رستم‌پاشا، وزیر بزرگ و داماد سلیمان اعظم بنا نهاده شد. مسجد باشکوه فاتح و مسجد بزرگ ایوب نیز از جمله مساجد بزرگ استانبول هستند.

بازدید بعدی ما از قصر "توپکاپی" بود که قصر سلاطین عثمانی را شامل می‌شد. کاخ توپکاپی در محل تلاقی تنگه بسفر، خلیج شاخ طلائی و دریای مرمره قرار گرفته است. این کاخ متعلق به قرن ۱۵ تا ۱۹ میلادی و دوران امپراطوری عثمان است. این کاخ در گذشته محل زندگی سلاطین و دولتمردان عثمانی بوده و دارای باغ بسیار باشکوهی است. در سمت راست کاخ، درختان سرو قرار گرفته و مطبخ‌های کاخ نیز در همین سمت جای گرفته‌اند. امروزه از این محل به‌عنوان نمایشگاهی از مجموعه‌های کریستال، نقره و ظروف چینی که مربوط به دوره امپراطوری عثمانی است، استفاده می‌شود. در قسمت چپ کاخ، حرمسرا قرار دارد. در این بخش، همسران و فرزندان سلاطین در انزوا زندگی می‌کرده‌اند. سومین بخش کاخ نیز شامل سالن اجتماعات، کتابخانه احمد سوم، نمایشگاهی از لوازم شخصی سلاطین و خانواده سلطنتی، جواهرات بسیار مشهور و قیمتی و نیز مجموعه‌ای از دست‌نوشته‌ها می‌باشد. وجود سالی بزرگ در این کاخ با ۶۵ ستون داخل آن و چلچراغ شکلی و ۴/۵ تنی آن با ۷۵۰ لامپ، چشم هر بیننده‌ای را خیره می‌کند. این کاخ، همچنین شامل سالن‌های

پذیرایی، حرمسراها، اتاق‌ها، اماکن جهت خدمه و سایر اسلوب‌های معماری بود که معمولاً بناهای شرقی از آن تبعیت می‌کنند. بخشی از این قصر، موزه تابلوهای نقاشی بسیار نفیسی بود که از پادشاهان عثمانی به تصویر کشیده شده بود و فروشگاه سوغات و هدایای بُسفری. در هنگام ورود به این قصر نیز مراسمی نمادین از "مهرها" به نمایش گذاشته شد که شامل حرکات نمایشی و اجراء اشعار به زبان ترکی بود. دیدار ما از قصر با صرف ناهار دریائی در رستورانی در بخش نزدیک به بسفر آن پایان رسید. در استانبول، مساجد دیگری نیز به‌چشم می‌خورد که در برنامه بازدید ما قرار نداشت و برخی هم درحال مرمت بود. مساجد عادی نیز در استانبول وجود دارد که با بخش اذان از فراز آن‌ها مردم را به ادای فریضه الهی نماز فرامی‌خوانند.

موزه‌های استانبول

قصر سلطنتی حاجیا صوفیا (فرزانه مقدس) که امروزه با نام موزه ایاصوفیا شناخته می‌شود، بی‌شک یکی از معروف‌ترین ساختمان‌ها به‌شمار می‌رود. این قصر ابتدا توسط کنستانتین بزرگ بنا نهاده شد و بعد در قرن ششم میلادی، توسط جاستین بزرگ مورد مرمت و بازسازی قرار گرفت. ارتفاع گنبد بزرگ این قصر از سطح زمین ۵۵ متر و قطر آن ۳۱ متر است. لحظه‌ای درنگ و تأمل در این قصر، کافی است تا توجه شما را به وجود موزائیک‌های متعلق به دوره بیزانس که در ساخت این مکان مورد استفاده قرار گرفته جلب کند. بازدید از این موزه، همه‌روزه به استثناء روزهای دوشنبه ممکن است.

موزه‌های باستان‌شناسی، در قسمت داخلی اولین حیاط کاخ توپکاپی قرار دارند. در این مکان کلکسیون‌های عتیقه‌ها و گنج‌های باارزش وجود دارد که از جمله آن‌ها می‌توان به تابوت سنگی اسکندر و نمای سردر معبد آتن اشاره کرد. در موزه مشرق باستان نیز

می‌توان نمونه‌هایی از هنر سومری‌ها، بابلی‌ها و آشوریان را دید. موزه سنتی ایرنه نیز همانند موزه ایاصوفیا در اصل، یک کلیسا بوده و در عین حال، جزء اولین کلیساهای ساخته‌شده در استانبول نیز می‌باشد. موزه هنرهای اسلامی ترکیه در سال ۱۵۲۴، به‌دستور وزیر اعظم، سلیمان و ابراهیم‌پاشا ساخته شد. این بنا بزرگ‌ترین بنائی بود که در تاریخ دوره امپراطوری عثمانی ساخته شد. امروزه در این موزه، از سرامیک‌های ارزشمند گرفته تا اشیاء فلزی و چوبی هنری، پارچه‌ها، مینیاتورها، آثار خطی و قدیمی‌ترین فرش‌های دنیا یافت می‌شود.

استانبول، شهر سردابه‌ها

استانبول یکی از شهرهای دنیاست که همواره به ذخایر دائمی آب نیاز داشته است و ترک‌ها هم همواره ترجیح داده‌اند تا از منابع آب زیرزمینی استفاده کنند. از این رو، در زمان امپراطوری بیزانس، سردابه‌های فراوانی برای استفاده از منابع آب زیرزمینی ساخته شد. در حال حاضر، امکان بازدید از بسیاری از این سردابه‌ها در منطقه "آن کاپانی" استانبول وجود دارد. بزرگ‌ترین این سردابه‌ها "پره باتان سارانی" نام دارد. "سارانی" در زبان ترکی به‌معنای قصر است و دلیل نام‌گذاری سردابه به این نام، به‌خاطر وجود سرستون‌ها و پایه ستون‌های فراوان در آن است که آن را به معبدی شبیه کرده است. این سردابه در سال ۵۳۴ توسط امپراطوری جاستینین اول ساخته شده و دارای ۳۳۶ ستون بود. شهرداری استانبول در فاصله سال‌های ۱۹۸۵ تا ۱۹۸۸، این سردابه را مرمت و با استفاده از نور و صدا در آن جلوه‌های ویژه‌ای ایجاد کرد که فضای آن را بسیار زیبا و جذاب ساخته است.

قایقرانی، تفریحی رایج در استانبول

کشتیرانی و قایق‌رانی در استانبول، یک امر مرسوم است. زیرا استانبول، تنها مکانی در دنیا است که در آن، سوار بر قایق می‌توان تاریخ گذشته رومی‌ها، بیزانس‌ها و عثمانی‌ها را با تماشای کاخ‌ها، قلعه‌ها و مساجد زیبایش مرور کرد. از طریق دریای شمال و بعد، عبور از کانال اروپا، راین و رود دانوب می‌توان وارد دریای سیاه شد و از آن‌جا نیز به تنگه استانبول و لنگرگاه آن رسید. این تنگه بسیار امن، از زیر بل زیبای استانبول می‌گذرد و در هنگام عبور از این منطقه، امکان تماشای جزایر

رستوران‌های گران استانبول هم مثل

رستوران جزیره کوچک "گالاتاسرای"

و "رینا"، "رستوران عثمانی" و

"سان‌ست" و ... است که البته برای

یک سفر ارزان پیشنهاد نمی‌شود

ولی اگر می‌خواهید سرویس ۵ ستاره

رستورانی را ببینید، دیدار از این

رستوران، خالی از لطف نیست

در ورودی هتل ما، یک ساعت‌فروشی قرار داشت که بسیار جلب توجه می‌کرد. در یکی از روزها، با کنجکاوی به داخل فروشگاه رفتم و از صاحب آن درباره ساعت‌ها سؤال کردم و وقتی از او نرخ گران‌ترین ساعتش را پرسیدم، برایم باورکردنی نبود. گفت: «ساعت‌هایی است که به‌خاطر موارد ایمنی نمی‌توانیم آن‌ها را داخل فروشگاه عرضه کنیم! ولی گران‌ترین آن‌ها را که ارزش تدابیر امنیتی شدید ندارد و می‌توانم در فروشگاه بیابم، مارک "دوویت" است.» سپس ساعت را از داخل ویترین بیرون آورد و ادامه داد: «۲۵۰ هزار دلار». باور کردنی نبود، ساعتی با قیمت حدود ۲۵۰ میلیون تومان ما. او ادامه داد: «بله، یک چهارم میلیون دلار» و اشاره به بنزهای آخرین سیستم پارک شده جلوی ورودی هتل کرد و گفت: «قیمت ۳ تا از این مرسدس بنزها با هم...!» «حیفم آمد عکس آن را نشان شما ندهم.

خرید، خوراکی، خاطره

در زمان سفر ما به ترکیه، هر لیر ترکیه ۷۰۰ تومان بود و به‌نسبت، خرید از استانبول، گران به‌نظر می‌رسد اگر شما در همین میدان تکسیم و خیابان استقلال بخواید خرید کنید، اجناس گران است. (مثل این‌که در تهران از میدان محسنی خرید کنید) ولی با نگاهی اقتصادی می‌توانید از بازار استانبول خرید کنید. این بازار مسقف هم فال است و هم تماشا، هم اجناس آن ارزان‌تر است و دارای تنوع بیشتر و هم خود بازار مکانی دیدنی است. دور آن هم رستوران‌های کوچک و قهوه‌خانه‌هایی برای صرف چای وجود دارد. از طلا و زیورآلات تا پرده و لباس و غیره، همه‌و همه در این بازار به چشم می‌خورد و درنهایت هم به مقابل مسجد سلطان احمد می‌رسید و در آن‌جا هم با تاکسی یا اتوبوس می‌توانید به هر جا که می‌خواهید بروید (کرایه تاکسی تا میدان تکسیم ۱۰ لیر است).

برای خرید پارچه و لباس، بهترین مکان، خیابان استقلال، خیابان جمهوری و خیابان روملی است. در این مناطق، آخرین مدل لباس‌ها، کیف و کفش‌های زیبا و جواهرات نفیس با کیفیت عالی یافت می‌شود.

من، برای خرید، مرکز خرید بزرگ الیوم (Oliviom) را پیشنهاد می‌کنم. از میدان تکسیم با اتوبوس و با هزینه ۱/۵ لیر می‌توانید تا نزدیکی مرکز خرید الیوم بروید. در آن‌جا، اغلب اجناس با کیفیت خوب و قیمت مناسب در حراجی‌ها و با قیمت بسیار نازل در معرض فروش قرار می‌گیرد. البته چانه زدن فراموش نشود. صرافی این بازار هم یک ساعت‌فروشی است که می‌توانید به‌راحتی آن را پیدا کنید. این مرکز خرید و مغازه‌های اطراف همه چیز دارد. بالاترین طبقه آن هم تماماً رستوران است و می‌توانید غذاهای خوشمزه ترکی را آن‌جا امتحان کنید (پیشنهاد من اسکندر کباب است). صحبت از رستوران‌ها شد.

علاوه بر این رستوران‌های مراکز خرید و رستوران‌های اول خیابان استقلال، شما می‌توانید در کوچه‌های خیابان استقلال، رستوران‌ها کوچک را پیدا کنید که صندلی‌هایشان را در داخل پیاده‌رو گذاشته‌اند و عملاً باید برای عبور از کوچه از میان صندلی‌ها رد شوید که پیاده‌روهای پاریس را تداعی می‌کنند.

رستوران‌های گران استانبول هم مثل رستوران جزیره کوچک "گالاتاسرای" و "رینا"، "رستوران عثمانی" و "سان‌ست" و ... است که البته برای یک سفر ارزان پیشنهاد

ساعتی با قیمت حدود ۲۵۰ میلیون تومان

یکی از جزایر زیبای اطراف استانبول،

جزیره "بیوک‌ادا" نام دارد.

نکته جالب در مورد این جزیره

آن است که هیچ‌گونه وسیله نقلیه

موتوری در آن دیده نمی‌شود و همه

برای تردد در آن، از درشکه و نه‌پایتا

ماشین‌های برقی بدون سروصدا

استفاده می‌کنند

اطراف نیز وجود دارد. پس از گذر از این منطقه و تماشای جلوه‌های ویژه آن، رفتن به ۲ لنگرگاه "گالامیش" در بخش "اسیائی" و "اتاگوی" در بخش اروپائی که هر دو در طول ۲۴ ساعت شبانه روز سرویس‌دهی دارند، خالی از لطف نخواهد بود.

یکی از جزایر زیبای اطراف استانبول، جزیره "بیوک‌ادا" نام دارد. نکته جالب در مورد این جزیره آن است که هیچ‌گونه وسیله نقلیه موتوری در آن دیده نمی‌شود و همه برای تردد در آن، از درشکه و نه‌پایتا ماشین‌های برقی بدون سروصدا استفاده می‌کنند. بیوک آدا، در واقع، جزیره‌ای توریستی و دارای مجتمع‌های تفریحی است که گردشگران زیادی را به‌خود جلب می‌کند. برای رفتن به این جزیره می‌توانید از منطقه "امی‌نونو" در استانبول سوار کشتی شده و با طی مسیری تقریباً یک ساعته، به این جزیره زیبا برسید.

چرخش و چرخش و چرخش

شنبه بودم که در قونیه حتی خوروها را پشت به آرامگاه مولانا پارک نمی‌کنند که این حکایت از احترام فوق‌العاده‌ای است که برای آن شاعر و عارف فارسی‌زبان قائل هستند. مولانا که بر سر تصاحب او هنوز هم حرف و حدیث فراوان است، شرق‌تر از مرز شرقی امروز ایران زاده شد و غرب‌تر از مرز غربی امروز ایران غروب کرد، به زبان پارسی سخن گفت و شعرها سرود و مرادش خورشیدی بود از تبریز. مولانا شاعر و عارف پارسی را باید بسیار و بسیار شناخت و در دریای تفکراتش، مروراید معرفت را یافت. در ترکیه احترام زیادی به مولانا می‌گذارند. در استانبول، در یک مرکز فرهنگی، مراسم رقص سماع برقرار بود که عصر را به دیدار از این مراسم اختصاص دادیم. در فضای نیمه‌تاریک یک حمام قدیمی که تبدیل به مجموعه‌ای فرهنگی شده بود، نوازندگان و خوانندگان، اشعار مولانا را خوانده و گروهی نیز مراسم رقص معروف به سماع را اجرا کردند، هر دو دست بر روی شکم و سپس بر روی سینه و سپس رویه آسمان با چرخشی موزون و سرهای فروافتاده بر شانه همه عبودیت و طلب را از قادر متعال به نمایش می‌گذارند و چرخیدن و چرخیدن و چرخیدن به دور مرکزی که آن مرکز همه عالم است و آن نقطه‌ای نیست مگر ذات قدسی الهی.

هنر، فرهنگ، سرگرمی

استانبول، مرکز برگزاری فستیوال‌های بین‌المللی در زمینه هنر و فرهنگ است. در این شهر، همه ساله در ماه‌های ژوئن و جولای، فستیوال‌های متعددی در زمینه‌های فرهنگی و هنری برگزار می‌شود. در این فستیوال‌ها که اغلب در مرکز فرهنگی آتاتورک اجرا می‌شوند، هنرمندان بزرگی از کشورهای مختلف شرکت می‌کنند.

همه‌ساله، ماه مارس و آوریل، زمان برگزاری فستیوال فیلم در شهر استانبول است. ضمن آن‌که علاقه‌مندان به موسیقی کلاسیک هم نباید از مراجعه به سالن "جمال رشید ری" که در زمینه فیلم فعالیت خوبی دارد را فراموش کنند. در شهر متنوع و رنگارنگ استانبول شما می‌توانید بسیاری از فعالیت‌های فرهنگی و هنری را یک‌جا مشاهده کنید.

در برنامه سفر ما هم، بازدید از موزه هنرهای مدرن استانبول و همچنین، یک گالری از آثار چهل هنرمند ترک، گنجانیده شده بود.

فروشدگان بلوط که در میدان استقلال زیاد دیده می‌شوند

یک گورستان قدیمی در پشت بازار قدیمی استانبول که گماکان خط قدیمی ترکیه که به نستعلیق خودمان شباهت زیادی دارد را می‌توان دید

بازار قدیمی استانبول

بازار

فروشگاه صنایع دستی

واکسی بر زرق و برق استانبول

شده و یادمان باشد جاذبه‌های بالقوه و بالفعل کشوری مثل ایران دهها برابر ترکیه است. آیا در مقایسه این فرصت‌سوزی ما و این فرصت‌سازی آن‌ها، چه عاملی درست عمل نمی‌کند؟ پیدا کردن پرتقال فروش را به شما واگذار می‌کنم. پایدار باشید.

نمی‌شود ولی اگر می‌خواهید سرویس ۵ ستاره رستورانی را ببینید، دیدار از این رستوران، خالی از لطف نیست.

در کنار هر یک از آثار تاریخی و مساجد، یادبودها و یادمان‌های آن اثر تاریخی و نیز سایر آثار سوغاتی را می‌فروشند. خوراکی‌ها و شیرینی‌جات، سنگ‌های چشم‌زخم و گردنی‌بندها و کلاه‌های ترکی طرفدار زیادی برای سوغات دارد. در خیابان استقلال هم می‌توانید مغازه‌هایی که این قبیل سوغات را می‌فروشند، پیدا کنید. البته استانبول به یمن توریستی بودن خود در هر نقطه، فروشگاه‌هایی برای فروش سوغات دارد.

فرصت‌سازی یا فرصت‌سوزی

هروقت به لوح تقدیر حضور در نمایشگاه گردشگری اصفهان در سال ۱۳۸۵ نگاه می‌کنم، عبارتی در بالای لوح، توجه مرا به‌خود جلب می‌کند: "اصفهان، پایتخت فرهنگی جهان اسلام..." و نمی‌دانم در آن سال با این فرصت چه کردیم؟ از آن استفاده کردیم یا آن را سوزانیدیم؟

تمام این دعوت به دیدار از استانبول در یک هفته و برای دهها خبرنگار از دهها کشور جهان با صرف هزینه فراوان از اقامت در هتل پنج ستاره و گشت‌های زیاد و صرف غذا در گران‌ترین رستوران‌های استانبول فقط برای پیشواز رخداد انتخاب استانبول به‌عنوان پایتخت فرهنگی اروپا در سال ۲۰۱۰ بود. وقتی در یک کنفرانس مطبوعاتی، متولی برگزاری مراسم این سال در مورد برنامه‌های تقریباً روز به‌روز این سال سخن می‌گفت، در عجب ماندم، برگزاری دهها فستیوال، دهها نمایشگاه، دعوت از گروه‌های موسیقی سراسر جهان و اجرای کنسرت‌های مختلف، معرفی غذاهای ترکیه، فرهنگ ترکیه، دیدنی‌های ترکیه و چه‌وچه، ترکیه خیز عجیبی برای استفاده از این فرصت برداشته تا بتواند به بهانه انتخاب استانبول به‌عنوان پایتخت فرهنگی اروپا، نه‌تنها به استانبول، که به کل ترکیه برای جذب گردشگران پردازد، کشوری که از پیش‌بینی‌های جذاب گردشگرانش پیشی گرفته و به قول معروف، بالاتر از استانداردهای گردشگری ظاهر

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی